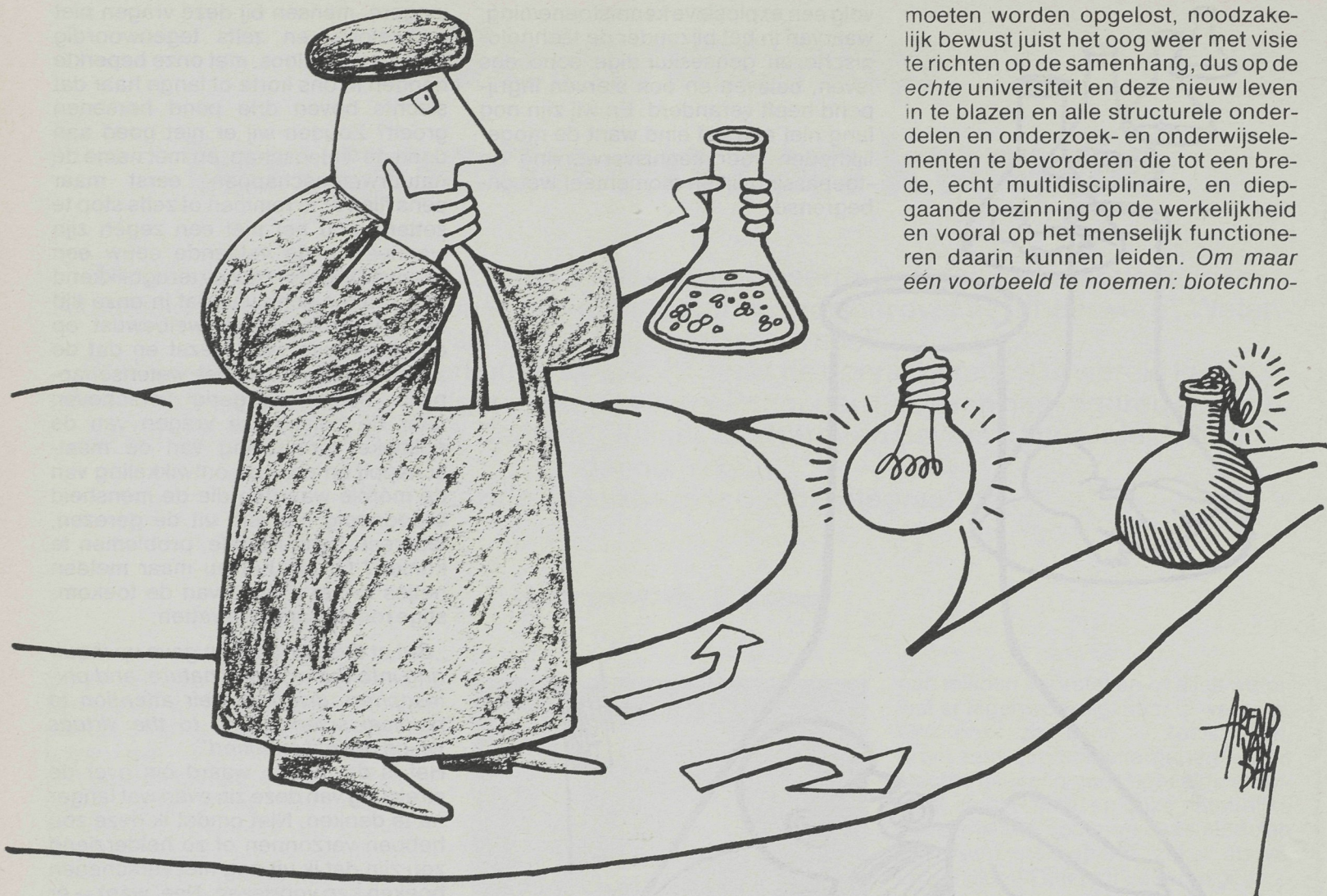

moeten worden opgelost, noodzakelijk bewust juist het oog weer met visie te richten op de samenhang, dus op de *echte* universiteit en deze nieuw leven in te blazen en alle structurele onderdelen en onderzoek- en onderwijselementen te bevorderen die tot een brede, echt multidisciplinaire, en diepgaande bezinning op de werkelijkheid en vooral op het menselijk functioneren daarin kunnen leiden. Om maar één voorbeeld te noemen: biotechno-

Artistoteles zou na een bijscholingscursus ook in onze tijd spoedig een vooraanstaand bioloog kunnen zijn. Het tweede, voor ons vandaag uiterst belangrijke, aspect dat bij lezing van zijn werken opvalt is zijn universaliteit: hij schreef over het hele terrein van de wetenschap, van filosofie via politologie en psychologie tot meteorologie toe. En hij streefde de samenhang in de wetenschap na. Niemand hoefde hem aan te sporen tot interdisciplinaire contacten tussen de vakwetenschappen en tot bezinning op hun, dikwijls gemeenschappelijke of verbindende achtergronden.

Universiteiten nodig

De geschiedenis overziende kunnen wij constateren dat deze universele — en we mogen rustig zeggen „universitaire” — instelling zeer lang heeft stand gehouden. Denk maar aan mensen als *Leibniz* en *Goethe*. Zo zijn b.v. uit de dikwijls wat versmaderde romantische filosofie rond 1800 — dus niet eens zo erg lang geleden — in een duidelijke samenhang, d.w.z. in belangrijke mate bewerkstelligd door dezelfde (echte) geleerden, zowel de

vergelijkende anatomie en fysiologie op zoologisch en medisch terrein, als de vergelijkende taalwetenschap en de vergelijkende godsdienstwetenschap voortgekomen. Ook heeft op deze nu ver uiteenliggende gebieden nog later in de vorige eeuw de evolutiegedachte haar gemeenschappelijke stempel gedrukt. Wij moeten constateren dat deze universitaire instelling en deze visie tijdens de enorme ontplooiing van de wetenschappen in de laatste tijd grotendeels verloren zijn gegaan. De zg. „wetenschappers” zijn merendeels superspecialisten geworden die binnen de zg. „universiteiten” in veelal geïsoleerde en opgesplitste studierichtingen, faculteiten, subfaculteiten, vak- of werkgroepen zijn ondergebracht, waarmee bij „afslanking” en „taakaanpassing” door de „instelling” en het departement, met haastige spoed gevierendeeld, op het eerste oog verantwoord „gekwartet” kan worden.

Het is echter bij de grote vragen waar de maatschappij in de hele wereld voor is gesteld, en die slechts ten dele door wetenschap en technologie zijn gerezen en ten dele door hen

logen, neurobiologen, medisch specialisten, psychologen, sociologen, filosofen en zelfs theologen dienen bij de meest essentiële vragen, in het kader van het dagelijkse universitaire bedrijf, samen te werken en te kunnen werken omdat zij allen sleutelaars zijn aan dezelfde, in wezen bezorgde, bedreigde en beschadigde, mensen.

Wetenschap ten goede en ten kwade

Want, laten wij dat goed inzien, het zijn niet primair en alleen maar de toegenomen kennis en kunde op al deze en andere wetenschapsgebieden die tot de ontsporingen en de bedreigingen van het leven en het geluk voeren, maar veeleer en veelal het smaldenken en de ondoordachtheden en verkeerd gerichte versimpelingen in het binnenste van ons mens-zijn die ons foutief gebruik van kennis en kunde bepalen. De geschiedenis is ook hier een onuitputtelijke „leeremmer”. En dat geldt niet alleen de natuurwetenschappen en de technologie, zoals velen denken. Wij bezien hier slechts één, minder bekend, en voor het thema van vandaag heel illustratief, voorbeeld, dat ik ontleen aan het indruk-